

Старий будинок (уривок)

Олександра Дорожовець

Увага! Ви читаете уривок з твору (ознайомчий фрагмент). Купуйте книжку на сайті видавництва Наш Формат.

Ця історія трапилася в маленькому місті, яке можна перейти з кінця в кінець за дві години. Тут панує тиша і росте багато-багато дерев. А ще тут трапляються старі будинки, в яких давно ніхто не живе. Або майже ніхто...

Квітник Чорної Пані

Софійка прокинулася, кілька разів непевно кліпнула очима і роззирнулася. Щось було не так. Її оточувала незнайома кімната з білими стінами у дрібний сірий візерунок. У Софійки зовсім не така кімната. Де поділися веселі шпалери з ведмедиками? А ось такі занавіски з намиста вона вже десь бачила... Все здавалося дуже великим. Стільці й крісла під стіною гігантські, як будинки, а вазонки на вікні — просто як дерева з джунглів. Та й саме вікно — не вікно зовсім, а справжнісінькі ворота. І що це за дивні стовпчики всюди натикані?

Але це дрібниці. Щось було по-справжньому не так... Ось, зрозуміла! Все чорно-біле. Куди поділися кольори?!

У голові крутилися уривки спогадів.

Якась розгнівана жінка у чорній сукні та чорному капелюшку з вуаллю кричить щось про зламаний паркан, а потім розмахує руками — і з кінчиків її пальців на всі боки розлітаються фіолетові іскри.

Потім згадався Іван. Він плакав, просив вибачення і чомусь пхав їй під носа мисочку із зерном. Дурниця яка! Краще приніс би ще трохи імбирного печива.

Пригадувався також сірий смугастий кіт. Той самий, що підморгував у саду. Він нібито сидів на столі й довго вмивався, а потім вискочив у вікно.

"До чого б це все?" — подумала Софійка.

— Є тут хто-небудь? — гукнула вона. Тобто хотіла гукнути... А вийшло "Цвінь-цвірінь!".

Дівчинка з переляку потягнулася руками до горла, але нічого не вийшло. Рук не було. Замість них знайшлися два золоті крила, які й до горла не піднесеш, тому що вони не вигинаються так, як людські руки. Софійка опустила голову і побачила замість ніг дві ніжно-рожеві пташині лапки з білими напівпрозорими кігтками.

Дівчинка ще раз роззирнулася, уважно вивчаючи тонкі зелені стовпчики навколо. Зачекайте-но, вгорі стовпчики сходяться, як купол. На щось це схоже... На щось невловимо знайоме. Точно! Це не просто стовпчики! Це ж ґрати, а вона — у клітці!

— Е-ге-гей! Випустіть мене! Що зі мною? — знову хотіла закричати Софійка, але вийшло саме цвіркотіння.

У кутку клітки дівчинка побачила дзеркальце, прикручене до ґратів уламком мідного дроту. Вона підбралася ближче й обережно зазирнула. Із дзеркальної поверхні на неї переляканими очима дивилася маленька Золота Пташка.

Софійка закричала. Весь будинок наповнився дзвінким мелодійним пташиним співом. Звичайній людині цей спів видався б радісним і безтурботним, як і всі пташині пісні в лісі, проте справжній знавець із легкістю зміг би розрізнити в ньому відчай і страх Золотої Пташки.

На спів у кімнату через вікно заскочив сірий смугастий кіт. Він вигнув спину, потягнувся, пройшовся підвіконням, потім усівся з того краю, де було більше сонця, і витріщився на Золоту Пташку круглими бурштиновими очима. Якийсь час кіт із цікавістю споглядав, як пташка б'ється в клітці. Потім йому, схоже, набридло. Він підвівся і сказав низькуватим, владним голосом:

— Годі репетувати.

Кіт, який говорить, був такою несподіванкою, що Софійка на мить замовкла. Але вже наступної миті їй у голову прийшла думка про те, що вчені коти все ж не більша несподіванка, ніж перетворення на Золоту Пташку, і Софійка приготувалася закричати знову.

— Помовч, — велів кіт, ніби він підслухав думки дівчинки. — Подумаєш, стала пташкою. Чого так кричати? — він байдуже позіхнув і додав: — Там Іван тобі чарівного зерна приніс. Подзьобай і зможеш говорити. Твоє цвірінкання втомлює.

Сказавши це, кіт згорнувся клубочком на підвіконні, спиною до клітки. Софійка здивовано розглядала смужки в нього на спині. Сіра, чорна, сіра, чорна, сіра, чорна... хвіст.

— Усе бачиш чорно-білим? — запитав кіт не озираючись. — Це нормально, птахи не розрізняють кольорів.

"Оце так халепа", — промайнуло в Софійчиній голові. Вона нерішуче потупцяла до мисочки із зерном і заходилася уважно розглядати кожну зернинку (з погляду малої пташки зернинка завбільшки з добрячий пиріжок, між іншим. І як тільки птахи її заковтують не прожовуючи?).

— Дзьобай швидше! — кіт нетерпляче повів вухом. — Я у справі прийшов, поговорити з тобою хочу.

Із незвички Софійка довго примірялася до зерна. Непросто дзьобати, коли до того у більшості випадків звук послуговуватися ложками або виделками. Та й у меншості випадків їжу з тарілки ротом не хапав, а культурно брав руками. Десять із третьої спроби їй нарешті вдалося вхопити і проковтнути одне зернятко. А що? Дуже навіть непогано! І Софійка за якусь хвилину змела все, що було у мисочці.

— Хм-хм. А-а-а-а, — спробувала вона голос. — Прийом, прийом...

— Прийом? — перепитав кіт. Він так здивувався, що перестав демонструвати свою спину і нарешті повернувся до Софійки мордою. — Ти перетворилася на Золоту Пташку, дивом отримала можливість розмовляти, і перше твоє слово — це "прийом"?

— А що не так?

— Та ні, нічого, — кіт відвів очі з таким виглядом, ніби Софійка зробила найбільшу в світі дурницю, а він занадто вихований, щоб про це говорити.

— То що в тебе за справа? — змінила тему дівчинка.

Кіт вигнув спину і потерся об віконну раму, потім витріщився на Золоту Пташку своїми бурштиновими очима і запитав:

— Хочеш знову стати людиною?

— Звісно! — Софійка сіпнулася до кота, але стукнулася об ґрати клітки. Невже зараз цей кошмар припиниться і він її врятує?

— М-рррр. А Чорна Пані тебе так просто не відпустить, — протягнув кіт. Серце дівчинки впало. Ну от, він просто дражниться. Кіт тим часом вів далі: — Маєш їй щось запропонувати.

— Чорна Пані? Це та жінка, що кричала? Тітка Івана?

Кіт пхикнув:

— Ніяка вона не тітка! Вона господиня і повелителька всього!

— Всього-всього? — з недовірою перепитала Софійка.

— Ну, можливо, не всього-всього, але багато чого, — поважно кивнув котисько.

— Навіщо вона мене зачарувала?

— Звичка в неї така, — байдуже промуркотів кіт. — Бачить людей і перетворює на тваринок.

— А що, є ще хтось?

— Ага. Старі чапля і білка в саду. Ну і ще дехто...

— А Іван? — з надією запитала Софійка. — Може, він мене звільнить? Він, схоже, шкодує, що так вийшло...

— Іван? — кіт фиркнув. — Цей тільки й уміє, що різні зіллячка готувати. А тут потрібні висококласні чари.

Кіт перескочив з підвіконня на стіл, притулився мордою до ґратів клітки і таємничо зашепотів:

— Між іншим, май на увазі: тепер ти звідси не вийдеш, доки Чорна Пані не зніме з тебе чари.

— Що ж мені робити?

Кіт задоволено помружився і потерся боком об клітку.

— Запитай мене, — промуркотів він.

— Та я ж запитую!

— Ввічливо запитай. М-ррррр.

— Будь ласка? — припустила Софійка.

— Запропонуй Чорній Пані доглядати її квітник, — діловито заговорив кіт, але Софійка його перебила:

— Що-що?

— Що саме ти не зрозуміла? — обурився смугастий.

— Як я це зроблю?

— Вона скоро прийде, — зверхньо пояснив кіт. — Чорна Пані щодня приходить і всіх

навідує. Потім зачиняється у себе в кабінеті й працює, а потім гуляє у квітнику. Я часто буваю там і чую, як вона тяжко зітхає, що немає кому глядіти квіти у її відсутність. Ці квіти чомусь дуже важливі, але зараз не про це. Запропонуй їй доглядати квітник, і вона знову зробить тебе людиною. Не дзьобом же тобі бур'яни полоти.

— Але я не вмію доглядати квіти, — розгубилася Софійка.

— Дурниці, — кіт усівся на краю столу, звисив хвоста і став спостерігати, як той погойдуеться з боку в бік. Намилувавшись удосталь, він обернувся до дівчинки й промуркотів: — Я тебе навчу.

Софійка замислилася. Вартувало спробувати. Головне — знову стати людиною, а там вона якось утече і ніякий квітник глядіти не доведеться.

— Дякую, — сказала вона котові. — Дуже люб'язно з твого боку допомогти мені.

— Ото ще! — фиркнув кіт. — Я ж не просто так стараюся.

— Тобто?

— Тобто за те, що я так гарно навчив тебе повернути собі людський вигляд, ти пустиш мене у кошачу м'яту в квітнику.

— Але ж я повинна буду доглядати квітник, а ти там усе потопчеш, — не зрозуміла Софійка.

— Вирівняти траву після мене — частина догляду, — зауважив кіт повчально.

— А якщо я не погоджуся?

— Тоді я не навчу тебе доглядати за квітами, ти зіпсуєш квітник, і Чорна Пані зробить з тебе не Золоту Пташку, а бридкого таргана!

Софійка замислилася знову. Затримуватися тут вона все одно не збиралася, тож і втрачати їй нема чого. Пустить кота разочок до його м'яти, а далі нехай квітник росте собі, як хоче, без неї. А може статися й так, що спосіб втекти вона знайде одразу, щойно перетвориться на дівчинку. Тоді залишиться цей пихатий котисько без своєї м'яти.

Доки Золота Пташка розмірковувала, кіт ретельно вилизував ліву лапу. "Гості будуть", — подумала Софійка.

— То як? Ми домовилися? — поцікавився кіт. Він випустив кігті, вчепився в найбільший зубами й почав його обгризати.

— Так, звісно, — погодилася Золота Пташка.

— От і чудово, тому що Чорна Пані вже заходить до будинку.

Кіт відгриз шматочок кігтя, що йому заважав, вискочив на підвіконня і зник у саду. За якусь мить звідти почулося:

— Між іншим, мене звуть Федір.

— А я Софійка.

— Приємно було познайомитися, — промуркотіло знадвору й затихло.

Тим часом із сусідньої кімнати почувся стукіт підборів, занавіски зашурхотіли й розкрилися. На порозі завмерла струнка висока жінка в чорній сукні й чорному капелюшку. Її обличчя приховувала густа вуаль, з-під якої виднілися лише губи. У чорно-білому світі Золотої Пташки губи Чорної Пані мали такий виразний і насичений

сірий відтінок, що Софійка раптом зрозуміла — вони яскраво-червоні.

Раніше Софійка навіть не підозрювала, як багато можуть сказати зімкнені вуста. Губи Чорної Пані були міцно стиснені, а лівий куточок дещо роздратовано припіднімався догори. "Вам мене не вразити і не здивувати", — повідомляли губи світу, доки Чорна Пані мовчки роздивлялася Софійку.

Золоту Пташку охопив жах, вона заплющила очі, щоб не бачити страхітливу посмішку, і, не замислюючись про наслідки, щосили закричала:

— Я доглядатиму ваш квітник! Я прибиратиму будинок і чиститиму ваші черевики! Тільки зробіть мене знову людиною!

Негайно із саду прилетіли дивні хриплаваті звуки, ніби хтось кашляє, щоб приховати нестримний сміх.

Вуста Чорної Пані здивовано округлилися. Запала тиша. Софійка слухала, як калатає її серце, і відчайдушно тремтіла. Очі вона так і не розплющила. Чорна Пані гойднулася на підборах вперед-назад і різко розвернулася. За її спиною стояв Іван.

— Ти дав Золотій Пташці чарівне зерно? — запитала Чорна Пані, нахилившись до хлопчика. Голос у неї був дзвінкий і холодний, як удари залізним прутиком об металеве перило у сонячний та морозний зимовий день.

Іван ствердно хитнув головою. Чорна Пані повернулася і попрямувала до столу, де у клітці сиділа Золота Пташка. Іван швиденько підбіг і відсунув стільця для неї. Чорна Пані сіла і повільно підняла вуаль.

— Можеш розплющити очі, Пташко. Страшніше вже не стане.

Про всяк випадок Софійка відкрила лише одне око і подивилася на Чорну Пані. Перед нею сиділа зовсім не стара жінка із пронизливо-ясними очима. Якимось чином Золота Пташка відчула, що очі сині, як осіннє небо. Молодою цю жінку також не назвати. Ні стара, ні молода, а така, що якраз поза віком. І красива, і некрасива. Така, що якраз поза красою.

Чорна Пані помилилася, тому що Софійка злякалася ще дужче і швидко заплющила око назад, щоб заховатися від пронизливого синього погляду.

— Як ти дізналася про квітник? — запитала Чорна Пані. — Знову Іван?

Софійка мовчала. Вона не знала, чи варто розповідати про договір з Федором. Тиша затягувалася, і Чорна Пані почала вже роздратовано перебирати пальцями по столу, коли несподівано озвався Іван:

— Так, це я. Зробіть її знову людиною, господине.

Із цими словами хлопчик припав на одне коліно і поцілував руку Чорної Пані. "Середньовіччя якесь", — подумала Софійка. Вона здивовано зиркнула на Івана, а той підморгнув їй нишком, доки Чорна Пані роздивлялася Золоту Пташку.

— Ну що ж, — вимовила вона холодно, — ти доглядатимеш мій квітник. Щодня, коли годинник у великій залі битиме восьму, ти ставатимеш людиною і працюватимеш у саду до дванадцятої години дня. Потім знову перетворюватимешся на пташку. І так щодня. Почнеш завтра. Якщо загине хоч одна квітка, зачарую в жабу. Назавжди.

Чорна Пані встала і пішла до виходу. Вже в проході вона озирнулася й додала:

— Не забувай вилітати з клітки перед восьмою. Людиною тобі там буде... — тут вона підняла тонку руку і поклацала пальцями у повітрі, ніби шукаючи потрібне слово, — тіснувато. Іване, ходімо! У нас ще багато справ.

Чорна Пані задоволено посміхнулася і вийшла з кімнати. Щойно вона зникла за занавіскою, як Іван швиденько кинувся до клітки, відчинив дверцята й прошепотів:

— Ти молодець! Тепер я зможу показати тобі тут усе-все: і будинок, і сад! — він посміхнувся на прощання і побіг наздоганяти свою господиню.

Софійка почекала трохи і вийшла з клітки. Вона пройшлася столом туди-сюди і прийняла дорогою важливе рішення: потрібно щось робити.

Чорна Пані дала їй лише чотири "людські" години на день, і це не дуже добре, — розмірковувала Софійка. З іншого боку, клітка тепер відчинена, її ніхто не тримає і не пильнує. А раптом чари за межами цієї садиби взагалі не діють? Що коли за парканом вона одразу стане дівчинкою, якою й була? У серці Софійки затеплилася надія дуже скоро втекти з цього дивного місця. Було б добре, якби батьки навіть не помітили її відсутності. Дивна і неприємна вийшла б розмова, якби довелося пояснювати мамі з татом, де ж вона так затрималася. А реакцію бабусі на історію про те, як дівчинка ходила до напівпокинутого будинку, годі й уявити. У всіх аптеках міста не вистачить валер'янки з валідолом, щоб її заспокоїти.

Негайно потрібно спробувати!

Найперше слід якось дістатися паркана. Золота Пташка підійшла до краю столу і обережно зазирнула униз. Височенько... Цікаво, як користуватися крилами? Потрібно спочатку вчитися літати, чи вона вже вміє? Золота Пташка кілька разів махнула крилами, але не піднялася в повітря ні на півсантиметра. Може, зіскочити зі столу, як пташенята вискакують з гнізда, щоб полетіти вперше? Софійка ще раз зазирнула у прірву, що відкривалася за краєм столу. Від кутка до підлоги спускалася гігантська ніжка, поступово тоншала, віддаляючись, і тоненькою волосинкою впиралася в підлогу далеко-далеко вниз. "Неймовірно страшно, — зізналася Софійка сама собі, дрібно вистукуючи дзьобиком. — Але іншого шляху звідси, здається, немає".

Золота Пташка розігнала, скочила з краю столу і шалено затріпотіла крильцями. О диво! Вона висить у повітрі! Дуже добре. А тепер спробуємо полетіти вперед... тепер ліворуч... тепер праворуч... Як просто!

Одразу ж вона вилетіла через вікно у сад. Навколо панувало несподіване літо, на деревах саме достигали яблука. Софійка полетіла до ганку, а звідти — до хвіртки, якою вона заходила до садиби. Літати виявилось напрочуд легко, ніби вона все життя тільки цим і займалася. Золота Пташка розігнала і набрала висоту, щоб перелетіти паркан. Тепле повітря лоскотало крила, сонце ніжно гріло дзьоба, Софійка замружилася, насолоджуючись невідомим раніше почуттям польоту. Та раптом: бац! Пташка об щось ударилася і впала на землю. Вона покрутила головою, одночасно розганяючи темні кола перед очима і розшукуючи несподівану перепону, — але попереду не було нічого, лише прозоре повітря. До паркану залишалося менше метра. Що ж її стукнуло?

Із куців м'якою кошакою ходою вийшов Федір:

— А я попереджав, що ти вийти не зможеш. Чорна Пані чаклує першокласно, від неї не втечеш.

— Ти, схоже, радієш, — огризнулася Золота Пташка.

— Я приймаю речі такими, як вони є, — філософськи відповів кіт, вдивляючись у далину. — До того ж, я можу звідси виходити, коли мені заманеться.

Він встав і потрусив до хвіртки.

— Але чому? Це несправедливо! — закричала услід Софійка.

Кіт озирнувся.

— Не знаю чому, — промуркотів він. — Можливо, Чорна Пані впевнена, що, на відміну від тебе, я повернуся?

Кінець ознайомчого фрагменту